

foto Hans van den Bos, Rosbeeld

Burgerinitiatieven in het groen

Coehornpark, gelegen tussen centraal station en Korenmarkt, is een burgerinitiatief dat prima past in het beleid van de gemeente Arnhem.

Burgers zijn op vele manieren betrokken bij beheer en bescherming van natuur en landschap. Dit kan op lokaal niveau belangrijke ecologische en sociale effecten hebben. Het leidt echter ook tot (nieuwe) vraagstukken over hoe onze natuur het best beschermd kan worden, wie er welke verantwoordelijkheid heeft en neemt, en hoe democratisch dit allemaal is. In dit artikel reflecteer ik op de rol van actieve 'groene' burgers en op de betekenis hiervan voor ons natuurbeleid.

— Thomas Mattijssen (Wageningen Economic Research)

> Waar natuurbescherming in het verleden vooral als een taak voor de overheid en natuurorganisaties werd gezien, is er tegenwoordig veel aandacht voor de rol van burgers. Overheden en natuurorganisaties willen graag de actieve betrokkenheid van burgers bij de natuur vergroten. Ook vanuit de samenleving zelf ontstaan vele initiatieven rondom natuur en landschap. De aandacht voor zulke initiatieven is in het groene domein terug te zien in de toenemende populariteit van termen als burgerinitiatief, actief burgerschap en zelforganisatie. De termen benadrukken dat burgers geen afwachtende houding aannemen richting overheden en natuurorganisaties: ze nemen vaak het heft in handen als ze iets met groen willen.

Vele soorten en maten

Er zijn in Nederland vele honderden en misschien wel duizenden burgerinitiatieven in het groen. Anders dan bij vrijwilligerswerk gaat het bij burgerinitiatieven om groepen burgers die zichzelf organiseren en hun eigen doelen formuleren. In een eerder artikel in dit vakblad (mei 2017) beschrijf ik met collega's dat de betrokkenheid

van burgers bij de natuur zich uit in een grote diversiteit aan initiatieven. Dat kan gaan om groen aanplanten in de eigen straat, wilgen knotten in de polder, actie voeren tegen een weg door het natuurgebied, weidevogelbeheer, natuureducatie. Burgers zetten eigen middelen in voor deze activiteiten, maar zoeken vaak ook samenwerking en financiering bij andere partijen zoals overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De diverse soorten initiatieven leiden tot verschillende effecten. Belangrijk om te beseffen is dat veel burgerinitiatieven buiten de beschermde natuurgebieden ontstaan: vaak zijn ze juist actief in hun eigen woonplaats of daar vlakbij, meestal op relatief kleine schaal. Groene burgerinitiatieven zijn niet altijd succesvol en kunnen soms ook negatief uitpakken voor de natuur. Toch zien we op deze lokale schaal dat de meeste groepen burgers een ecologische bijdrage leveren aan bijvoorbeeld biodiversiteit, landschapsherstel of vergroening van de buurt. De natuur heeft in algemene zin dus best baat bij de vele initiatieven van burgers, maar ook op sociaal, cultureel en economisch vlak hebben groene burgerini-

context tot succes leidt, kan ergens anders soms averechts werken. Ieder groen burgerinitiatief is anders, en ze zijn ook lang niet allemaal succesvol.

De diversiteit aan burgerinitiatieven sluit echter niet aan bij generiek beleid van bovenaf, maar vraagt om maatwerk. Wanneer overheden en natuurorganisaties de brug naar de burger willen slaan is het belangrijk dat ze de burger echt serieus nemen, open staan voor andere ideeën en zich betrouwbaar tonen, ook in het nakomen van eerdere afspraken wanneer er net verkiezingen zijn geweest. Andersom moeten burgers zich ervan bewust zijn dat ze door het politieke karakter van hun initiatieven vaak in aanraking komen met overheden, natuurorganisaties en an-

dere partijen, en dat dit ook betekent dat ze zich soms enigszins in het bestuurlijke of ecologische keurslijf moeten bewegen. Voor al deze partijen betekent samenwerking dat ze soms een iets andere weg moeten inslaan.

Via subsidies, praktische ondersteuning en het ontwikkelen van ondersteunende regelgeving kunnen overheden en natuurorganisaties een belangrijke rol spelen in het mogelijke succes van burgerinitiatieven. Ook maatschappelijk betrokken ondernemingen, organisaties zoals Landschapsbeheer en de KNHM en lokale NGO's kunnen een belangrijke ondersteunende rol spelen. Voor groene burgerinitiatieven zijn vaak ook middelen uit het sociale domein beschikbaar. Er zijn zeker conflicten, maar ook kansen om

op allerlei manieren gezamenlijk op te trekken. Laten we waar mogelijk de win-win situaties blijven zoeken, maar daarbij niet naïef zijn voor de politieke dimensie die burgerinitiatieven met zich meebrengen.<

thomas.mattijssen@wur.nl

Thomas Mattijssen is op 9 november 2018 gepromoveerd aan de Wageningen Universiteit met zijn onderzoek naar groene burgerinitiatieven. Een digitale kopie van het proefschrift is gratis verkrijgbaar via thomas.mattijssen@wur.nl.

Betrokken omwonenden helpen graag mee bij het onderhoud van 'hun' park Sonsbeek, Arnhem.

Foto: Hans van den Bos, Bosbeeld

ADVERTENTIE

●●● Cursus Centrum Groen

Cursus Centrum Groen en GRIP – GIS en Regionale Informatie Projecten verzorgen een

Cursus QGIS

voor boomverzorgers, bosbeheerders en rentmeesters.

- Leer zelf opnames te maken in het veld en deze gegevens op kaart te zetten.
- Digitaal gegevens van bomen en VTA of bosopstanden vastleggen.
- De opname te verwerken naar een digitale kaart en te delen met anderen.

Meer informatie en aanmelden: www.cursuscentrumgroen.nl/qgis

Cursus Centrum Groen, Planken Wambuisweg 1a, 6718 SP Ede
T 026 -44 277 25 M 06 - 39 56 12 78 info@cursuscentrumgroen.nl

Professionals in trainen en opleiden

Bomen of bosbezit digitaal op kaart?

